

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 400 din 26.07.2023

Dosar nr.: 642/2020

Petiția nr.: 5470/08.09.2020

Petentă:

Reclamați:

Obiect: Petenta, în nume propriu și în calitate de reprezentant legal al minorilor....., reclamă o posibilă faptă de hărțuire și încălcare a demnității prin postări pe facebook, pe baza criteriului naționalității și, în același timp, amenințări.

Petenta a depus o plângere cu același obiect la Postul de Poliție Chiajna, în cauză întocmindu-se lucrarea penală cu nr. 120790(4873/P/2020).

1. Concret, în data de 19.06.2020,a postat următorul mesaj pe rețeaua de socializare Facebook, pe grupul.....:

"Aș dori ca proprietarii de apartamente care au dat în chirie cetățenilor de origine africană apartamentele, dacă sunteți pe grup, luați măsuri cu zgomotele făcute de acești cetățeni, care au impresia că sunt la ei în jungla; nu e nimeni obligat să le suporte zgomotele și țipetele la ora asta, fie la băncuțe, fie sub apartamentul meu...ați închiriat apartamente nu unor oameni ci unor maimuțe prost educate; chiar dacă o sa fiu acuzat de rasism ma doare în 16; să nu zic în altceva. Suntem în Romania, să se ducă în 16 ;))plm în junglă".

2.a comentat la postarea de pe Facebook, cu o întrebare adresatăcu mesajul: *"La Rio e liniște. Apropo, ați încercat cu banane?"*.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul procedural ales al petentei

1....., cetățean din....., domiciliată în str., reprezentată de avocat....., cu sediul

Numele, sediul și domiciliul procedural ales al părților reclamate

2....., domiciliat în.....;

3....., domiciliată în.....;

4....., domiciliată în

5....., domiciliată în

6....., domiciliată în

7....., domiciliat în

II. Procedura de citare

8. Prin rezoluția nr. 29/13.11.2020 s-a dispus investigația la domiciliul petenteiși al reclamanților, în vederea clarificării aspectelor sesizate în petiția nr.

5470/08.09.2020.

9. Ca urmare a procedurii dispuse, s-a întocmit raportul **nr. 9/2021** de către echipa de investigație a C.N.C.D. formată din dna....., în calitate de șef Birou Investigare Dosare din cadrul Serviciului asistență Colegiul Director, și dl....., consilier juridic superior.

10. Prin adresa **nr. 17162/20.11.2020**, C.N.C.D. a cerut un punct de vedere Ministerului Afacerilor Interne în vederea soluționării petiției.

11. Prin adresa **nr. 28333/11.02.2021**, C.N.C.D. s-a adresat Ministerului Afacerilor Interne cu rugămintea de a-i furniza informațiile solicitate.

12. Prin adresa **nr. 1521/25.02.2021**, Ministerul Afacerilor Interne a înaintat procesul verbal întocmit în urma verificărilor cu privire la petiție.

13. Prin adresa **nr. 2397/26.03.2021**, Ministerul Afacerilor Interne a comunicat faptul că în evidențele Postului de Poliție Chiajna se află în stadiul de cercetare sesizarea petentei privind săvârșirea infracțiunii de incitare la ură.

14. Prin adresele **nr. 7411/04.10.2021**, s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat.

15. Procedura de citare **nu** a fost complet realizată, plicurile adresate numițilorreturnându-se la sediul instituției.

16. Prin adresele nr. 5328/17.07.2023, s-a solicitat Poliției orașului Chiajna și Parchetului de pe lângă Judecătoria Buftea, comunicarea rezultatului cercetărilor efectuate în dosarul nr. 4873/P/2020.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

17. Prin adresa **nr. 5470/08.09.2020** petenta, în calitate de reprezentant legal al minorilor....., reclamă o posibilă faptă de hărțuire și încălcare a demnității prin postări pe facebook, din cauza criteriului naționalității și, în același timp, amenințări.

18. Petenta solicită ca, pe lângă aplicarea amenzii contravenționale, să se dispună obligarea părților care au săvârșit fapta, să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii prin care să se constate săvârșirea contravenției, precum și orice măsură necesară pentru înlăturarea consecințelor acestor fapte.

19. Petenta susține că prin comportamentul lor, manifestat în decursul timpului, persoanele reclamate au încercat să o determine să plece împreună cu copiii săi minori la o altă adresa, scopul fiind alungarea din apartamentul în care locuiește din cauza apartenenței sale la o anumită rasă.

20. În fapt, părțile reclamate sunt vecini de bloc cu petenta, locuiesc pe aceeași scară și au postat pe Facebook mesaje discriminatorii. Aceste postări reprezintă un episod din șirul lung de umilințe la care petenta susține că a fost supusă în timp, nefiind un incident izolat.

21. Totodată petenta susține că, din momentul în care s-a mutat la adresa din satulși până în prezent, în mod constant, vecinii săi au avut acest comportament cu scopul de a o determina să plece cu copiii.

22. Astfel, veciniii-ar fi amenințat pe cei mici cu bătaia, fără niciun motiv.

23. Petenta susține că a dat dovadă de toleranță până în momentul în care copiii săi au fost amenințați cu bătaia, traumatizați psihic de către vecini, discriminați pe motive rasiale și umiliți.

24. De nenumărate ori, vecinii le-ar fi adus jigniri, le-ar fi adresat cuvinte urâte, spunându-le că sunt maimuțe și trebuie să plece în Africa.

25. Petenta arată că faptul că cei mici ar fi putut să fie traumatizați fizic și psihic din motive rasiale, mai ales după incidentul din data de 19.06.2020, a determinat-o să formuleze și o plângere penală la Secția de Poliție Chiajna, înregistrată sub nr. 471857/25.06.2020, anexă la petiție.

26. Petenta învederează faptul că își crește singură copiii, fiind despărțită de tatăl lor, acesta părăsind-o și plecând definitiv în..... În întreținerea sa se află 3 minori:....., fiica sa majorăaflându-se tot în întreținerea ei, fiind în continuarea studiilor.

27. Petenta arată că are drept de ședere pe teritoriul României, fiind rezident pe termen lung, conform permisului de ședere RO0495484 eliberat la data de 13.06.2018, valabil până în 12.06.2023. Petenta locuiește într-un apartament cu 3 camere, în baza contractului de închiriere nr. 001 din 21.10.2018, contract înregistrat la ANAF.

28. La momentul postării mesajelor denigratoare pe Facebook, situația de fapt era următoarea: fiica ei,, a împlinit vârsta de 18 ani, în timpul pandemiei provocate de COVID-19 și nu a existat posibilitatea să-și sărbătorească majoratul din cauza stării de urgență, petrecerea fiind amânată până în data de 19.06.2020, ocazie cu care au fost invitate 7 persoane, la care s-au adăugat cei 5 membri ai familiei, în total fiind 12 persoane. După ce s-a terminat petrecerea, petenta i-a condus pe invitați în fața blocului pentru a aștepta mașina comandată prin uber. Când au ieșit din bloc, cineva a aruncat spre ei cu oua și le-a murdărit hainele. La scurt timp, când se aflau în fața ușii de la intrarea în bloc,a ieșit la geam și i-a ironizat.

29. Pe la ora 23:45, petenta susține că a fost sunată de proprietarul apartamentului care i-a atras atenția că vecinii au postat pe Facebook lucruri denigratoare la adresa ei. Petenta a intrat pe Facebook și a văzut că a postat un mesaj denigrator la adresa familiei sale, același comportament avându-l și.....a postat următorul mesaj:

- *"Aș dori ca proprietarii de apartamente care au dat în chirie cetățenilor de origine africană apartamentele, dacă sunteți pe grup, luați măsuri cu zgomotele făcute de acești cetățeni, care au impresia că sunt la ei în jungla; nu e nimeni obligat să le suporte zgomotele și țipetele la ora asta, fie la băncuțe, fie sub apartamentul meu...ați închiriat apartamente nu unor oameni ci unor maimuțe prost educate; chiar dacă o sa fiu acuzat de rasism ma doare în 16; să nu zic în altceva. Suntem în Romania, să se ducă în plm în junglă".*

30. După ce a citit mesajul, la ora 23:50, petenta a sunat la Secția de Poliție Chiajna și a fost trimis un echipaj pentru a rezolva problema. Petenta le-a arătat mesajul și a fost

sfătuită să depună plângere la secția de poliție zilele următoare, lucru pe care l-a și făcut.

31. Petenta consideră că pentru a fi în ton cu vecinul....., vecina a postat un mesaj pe Facebook prin care a întrebat-o pe.....: "La Rio e liniște. Apropo, ați încercat cu banane?". i-a răspuns: "..... leșin. Am doar pepene".

32. Petenta susține că situația a continuat și în luna aprilie 2020 când a pus niște rufe la uscat în dreptul geamului. Cu acest prilej, vecinaa postat mesaje de discriminare rasială, alăturându-i-se și alți vecini, printre care și..... Un barbat care locuiește în bloc, pe care petenta nu îl cunoaște, a tras rufele pe jos până în mijlocul străzii și i-a spus fiicei, , să vină să și le ia pentru că: "Aici nu ești în Congo, ești în România".

33. Ulterior, petenta susține că reclamata a înjurat-o pe fiica ei. După ce a luat-o pe fiica sa în casa, vecinul a venit la ușa apartamentului, a bătut puternic cu pumnii în ușa, i-a înjurat, i-a amenințat și le-a adresat cuvinte amenințătoare, de discriminare rasială. Toate acestea au fost auzite de proprietarul apartamentului cu care petenta vorbea la telefon. Petenta susține că a înregistrat și pe telefon amenințările.

34. Totodată, petenta susține că reclamatul a amenințat că va merge la Ambasada RD Congo să solicite returnarea.

35. În drept, petenta își întemeiază adresa pe dispozițiile art. 13 și 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea tuturor formelor de discriminare.

36. Petenta, în susținerea afirmațiilor făcute, depune la dosar:

- înscrisuri: contract de închiriere, plângere depusă la Secția de Poliție Chiajna înregistrată sub nr. 471857/25.06.2020, mesaje postate pe Facebook;
- depozițiile următorilor martori, a căror audiere petenta o solicită în cadrul procedurii de soluționare a petiției: (domiciliată în str.....), (domiciliat în);
- înregistrarea video cu telefonul mobil cu privire la fapta vecinului

37. Prin adresa **nr. 8219/01.11.2021** petenta a depus note scrise la dosar prin care reiterează susținerile din petiție și combate apărările formulate de reclamați, exprimându-și expres consimțământul pentru soluționarea cauzei în lipsă.

38. Referitor la cererile și apărările depuse de către părțile reclamate, petenta consideră că acestea sunt nefondate, nedovedite și profund subiective.

Susținerile reclamatului

Susținerile doamnei

39. Prin adresa **nr. 7480/20.11.2020**, reclamata a formulat punct de vedere referitor la petiție, prin care a susținut că nu are cunoștință de cele sesizate și a solicitat comunicarea actelor pentru care este acuzată, în caz contrar, formulând plângere penală pentru hărțuire.

40. Totodată, reclamata susține că nu are niciun contact cu petenta și apreciază că a fost făcută o confuzie și că petiția este incompletă, abuzivă și imorală în ceea ce o privește.

41. Reclamata susține că petenta este cunoscută pentru comportamente deviante, abuzive și agresive, inclusiv cu proprii copii, și că petiția a avut la bază reaua sa intenție.

42. Reclamata, , a formulat adresa nr. 7845/19.10.2021, prin care a declarat că își susține punctul de vedere formulat anterior în totalitate.

Sușținerile domnului

- 43.** Prin adresa **nr. 7484/20.11.2020**, reclamatul a formulat punct de vedere prin intermediul căruia și-a cerut scuze pentru potarea pe care a făcut-o la nervi, stres și în lipsa odihnei.
- 44.** Reclamatul susține că nu a avut intenția de a denigra un grup, ci doar a vrut să atragă atenția asupra gălăgiei făcute afară, în aer liber, la ora 24:00.
- 45.** În același timp, reclamatul consideră că a fost de bună-credință și că i s-a părut firesc să dorească să fie respectate orele de liniște.
- 46.** După postarea publicată, reclamatul susține că a primit amenințări pe facebook de la petentă și că a treia zi după postare a găsit parbrizul de la mașină spart.
- 47.** Reclamatul menționează că petenta are un comportament agresiv, consumă băuturi alcoolice și fumează și copiii au fost ajutați de către vecini cu mâncare și bani.
- 48.** Prin adresa **nr. 7638/27.11.2020**, reclamatul aduce completări la punctul de vedere formulat anterior.
- 49.** Astfel, acesta a luat la cunoștință despre plângerea făcută la Poliția Chiajna și și-a expus și acolo punctul de vedere referitor la comportamentul petentei și la gălăgia făcută. Reclamatul susține că șeful de post știa de comportamentul lor și a clasat plângerea.
- 50.** Reclamatul afirmă că petenta locuiește în apartament cu mai multe persoane decât ar fi declarat la asociație, că are restante la întreținerea blocului și că gălăgia a fost făcută afară, fix sub geamul dormitorului său.
- 51.** Totodată, reclamatul susține că, încurajați de petenta, copiii folosesc un limbaj vulgar la adresa locatarilor blocului și consumă alcool în spațiul public.
- 52.** Astfel, relatează o întâmplare în care florile petentei, puse pe pervazul balconului au căzut și au avariat o mașină, vecinii fiind înțelegători cu dumneaei, însă aceasta a început să înjure și să amenințe.

Sușținerile doamnei

- 53.** Prin adresa **nr. 7637/27.11.2020**, reclamata a formulat punct de vedere la dosar.
- 54.** Reclamata susține că în data de 11.05.2020, în timp ce era afară cu fetița ei, a văzut în fața blocului un uscător cu rufe, pe care l-a fotografiat și l-a pus pe grupul blocului deoarece nu i s-a părut un gest civilizat, însă neștiind cui îi aparține.
- 55.** Reclamata susține că nu a avut nicio interacțiune cu petenta și copiii săi, care sunt cunoscuți pentru un comportament vulgar și recalcitrant.
- 56.** Totodată, reclamata afirmă că petenta își lasă copiii minori singuri în casă și fără mâncare.

Sușținerile echipei de investigații

57. Constatările echipei de investigație în urma controlului efectuat, prin raportul nr. 9/2021 au fost următoarele:

” În continuarea verificărilor, **membrii echipei de investigație s-au deplasat la sediul Administrației blocului....., unde au purtat discuții cu d-na.....**

Referitor la susținerile d-nei....., aceasta a susținut următoarele:

- pe rețeaua de socializare Facebook deține contul.....;
- nu a urmărit ca prin postarea sa de o frază *“La Rio e liniște. Apropo, ați încercat cu banane?”* să o discrimineze pe d-na....., scopul său fiind acela de a detensiona atmosfera prin realizarea unei glume, în contextul în care dl.era supărat de zgomotul produs de familia d-nei și de prietenii acesteia;
- nu are nimic împotriva persoanelor de culoare și nu este adepta discriminării acestora;
- mulți dintre locatarii blocului din strada s-au plâns de gălăgia produsă de familia.....; deși li s-a atras atenția în mai multe rânduri, membrii familieicontinuă să deranjeze vecinii prin producerea de zgomote la ore nepotrivite și folosirea unui limbaj vulgar;
- consideră că persoanele reclamate de d-naîn plângerea către C.N.C.D. sunt nemulțumite de comportamentul nepotrivit al acesteia și al copiilor săi și nu din cauza culorii, rasei sau naționalității acestora.

În fața echipei de investigație d-naa susținut că va trimite un punct de vedere scris cu privire la petiția d-nei.....; până la momentul redactării prezentului raport, d-nanu comunicat CNCD un astfel de document. (...)

Constatările echipei de investigație în urma controlului efectuat:

În urma controlului efectuat la fața locului, a discuțiilor cu persoanele susmenționate și a analizei documentației din dosarul cauzei, echipa de investigație a constatat următoarele:

- între petentă și o parte dintre locatarii blocului 6 din strada Tineretului nr. 85, satul Dudu, comuna Chiajna, există de mai mult timp un conflict generat de comportamentul petentei și al copiilor săi;

- dl.a postat pe rețeaua de socializare Facebook, pe grupul Tineretului 85 blocul 6, postarea *„Aș dori ca proprietari de apartamente care au dat în chirie cetățenilor de origine africană apartamentele dacă sunteți pe grup, luați măsuri cu zgomotele făcute de acești cetățeni care au impresia că sunt la ei în junglă □ nu e nimeni obligat să le suporte zgomotele și țipete la ora asta fie la băncuțe fie sub apartamentul meu...ați închiriat apartamente nu unor oameni ci unor maimuțe prost educate □ chiar dacă o să fiu acuzat de rasism ma doare în 16□) să nu zic în altceva suntem în România să se ducă în plm în junglă”*;

- d-naa postat pe rețeaua de socializare Facebook, pe grupulcomentariul *„La Rio e liniște. Apropo, ați încercat cu banane?”*;

- petenta a depus o plângere cu același obiect la Postul de Poliție Chiajna, în cauză întocmindu-se lucrarea penală cu nr. 120790(4873/P/2020);

- având în vedere prevederile art. 2 alin. (4) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”, echipa de investigație propune suspendarea cercetărilor în dosarul nr. 642/2020 până la finalizarea cercetărilor penale din dosarul nr. 4873/P/2020.”

IV. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

58. O.G. nr. 137/2000 definește discriminarea directă prin art. 2 alin. 1, care prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

59. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

60. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

61. Prin nediferențiere judecătoria Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Musselle împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

62. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

63. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „sau oricare alt criteriu”, însă aceste criterii, conform cazuisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „orice altă situație” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil

(*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §62).

64. Privind dreptul, Colegiul director se poate raporta la orice drept prevăzut de **O.G. nr. 137/2000**, de legislația națională respectiv de tratatele internaționale ratificate de România. CEDO, în cauza **Sejdić și Finci împotriva Bosniei și Herțegovinei**, 22 decembrie 2009, §53, arată că **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului** acoperă patru cazuri, în particular când o persoană este discriminată „i. în a se bucura de orice drept asigurat în mod specific unei persoane conform legislației naționale;

ii. în a se bucura de un drept care se poate deduce din obligația clară a unei autorități publice în temeiul legislației naționale;

iii. de către o autoritate publică în exercitarea puterii discreționare (spre exemplu acordarea unor subvenții);

iv. prin orice alt act sau omisiune de către o autoritate publică (spre exemplu comportamentul autorităților de impunere a respectării legii când controlează o rebeliune).”

65. Art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

66. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

67. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea norme juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea norme;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

68. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

69. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

70. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

71. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu

afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);

e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);

f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);

g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);

h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este combatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);

i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);

j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);

k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);

l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanți unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);

o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);

p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);

q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);

r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);

s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ ȘI MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);

t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

72. Art. 30 al Constituției României care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

73. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”*

74. Art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 prevede: *„Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”*

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

75. Colegiul director constată următoarele aspecte:

- în data de 19.06.2020, primul reclamat (....) a postat următorul mesaj pe rețeaua de socializare Facebook, pe grupul.....: „Aș dori ca proprietarii de apartamente care au dat în chirie cetățenilor de origine africană apartamentele, dacă sunteți pe grup, luați măsuri cu zgomotele făcute de acești cetățeni, care au impresia că sunt la ei în jungla; nu e nimeni obligat să le suporte zgomotele și țipetele la ora asta, fie la băncuțe, fie sub apartamentul meu...ați închiriat apartamente nu unor oameni ci unor maimuțe prost educate; chiar dacă o sa fiu acuzat de rasism ma doare în 16; să nu zic în altceva. Suntem în Romania, să se ducă în 16 ;)) plm în junglă”;

- a cincea reclamată (....) a comentat la postarea de pe Facebook: „La Rio e liniște. Apropo, ați încercat cu banane?”;

- pentru amenințări și alte fapte de natură penală s-a formulat plângere penală.

76. Prevederile **O.G. nr. 137/2000** nu sunt incidente unor eventuale fapte de natură penală. În consecință clasează capetele de cerere care au ca obiect amenințări și alte fapte similare.

77. Din punctul de vedere al dreptului la demnitate persoanele presupuse a fi români se află în situație similară cu persoanele cu alte origini.

78. Criteriul de diferențiere este cel al originii și al apartenenței rasiale.

79. Afirmatiile analizate (postarea și comentariul), reprezentând un comportament manifestat în public, sunt de natură să vizeze atingerea demnității, să creeze o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare îndreptată împotriva petentei pe criteriul originii și al apartenenței rasiale.

80. Astfel faptele celor doi reclamați reprezintă discriminare, întrucât au creat o deosebire pe criteriul originii și al apartenenței rasiale care a avut ca scop și efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

81. Astfel de afirmații, în conformitate cu cazuistica CEDO, nu sunt protejate de dreptul la liberă exprimare. În primul rând trebuie constatat faptul că în niciun caz soluționat de CEDO privind afirmații cu caracter rasist nu s-a acordat prioritate dreptului la liberă exprimare.

82. În mod evident exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități. Obligația de a evita expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, are semnificație specială în situații de tensiuni. Reclamații puteau critica o eventuală perturbare a liniștii publice și fără afirmații cu caracter rasist, fără să utilizeze expresii care au ofensat în mod gratuit.

83. Cum arată CEDO, toleranța și respectarea demnității umane constituind fundamentul democrației și societății pluraliste, este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță.

84. Având în vedere relațiile de vecinătate, pentru a promova o reconciliere a părților, Colegiul director decide să nu aplice amendă contravențională, ci avertisment contravențional.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Prevederile **O.G. nr. 137/2000** nu sunt incidente unor eventuale fapte de natură penală (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
2. Postarea reclamatului din data de 19.06.2020 reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
3. Aplică părții reclamate,, domiciliat în comuna.....,, avertismentul contravențional conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din **O.G. nr. 2 din 2001** (cu 6 voturi pentru, 1 împotriva);
4. Comentariul reclamatei reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
5. Aplică părții reclamate,, domiciliată....., avertismentul contravențional conform art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 din **O.G. nr. 2 din 2001** (cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință);
6. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii: —

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA - Membru

DIACONU ADRIAN – Membru

GRAMA HORIA - Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

Redactată și motivată: C.I., H.I.
Data redactării: 30.05.2024

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

